

NOTAT

Dato 15. marts 2018
J. nr. 2017-5807

Orientering om ikrafttrædelse af Takst Vest den 18. marts 2018

I juni 2017 præsenterede parterne bag Takst Vest den vstdanske takstreform for transportordførerne. Reformen fik opbakning fra Venstre, Socialdemokratiet, Radikale Venstre, SF, Alternativet, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti og Dansk Folkeparti.

Siden da har de vstdanske trafikvirksomheder arbejdet med den tekniske implementering af reformen og de er nu, som planlagt, klar til lancering den 18. marts.

Reformen har til formål at gøre priserne og rabatterne i den kollektive trafik mere logiske og gennemskuelige for kunderne. Med Takst Vest vil rejsekort være billigere eller samme pris som enkeltbillet og mobilclippekort. Hvis kunden rejser mere end 15-20 returrejser på samme strækning om måneden, vil det bedre kunne betale sig at købe et pendlerkort.

I dette notat gives en kort gennemgang af reformens formål og baggrund, det nye takstsystem og særligt berørte kundegrupper. Vedlagt notatet er Takst Vest-parternes præsentation fra juni 2017, som nævnt ovenfor.

Baggrund for takstreformen

Takstsystemet i den kollektive trafik i Vestdanmark er i dag komplekst og ofte uigennemskueligt for kunderne. Det er vanskeligt at gennemskue hvilken type billet, man vil have størst fordel af at købe, da priser og rabatter kan variere meget fra rejse til rejse. Særlige udfordringer er, at det kan være forskelligt, hvilket billetprodukt der er det billigste, sammenlignelige rejser kan have forskellig pris, og der er ikke altid sammenhæng mellem rejsens længde og rejsens pris.

Det komplekse takstsystem blev i august 2015 kritiseret markant af Rigsrevisionen og Statsrevisorerne. Statsrevisorerne kritiserede, at det ikke var lykkedes at harmonisere taksterne, selvom det siden 2009 har været en del af lov om trafikkselskaber, at trafikkselskaberne skal arbejde for at takstsystemerne skal være ensartede og overskuelige. På denne baggrund gjorde den daværende transport- og bygningsminister Hans Chr. Schmidt det klart over for trafiksel-

skaberne og togoperatørerne, der har takstkompetencen, at der lå en uløst opgave.

Side 2/5

Det nye takstsystem i Jylland og på Fyn, Takst Vest

DSB, Arriva, NT, Midttrafik, Sydtrafik og FynBus er blevet enige om en reform, som sikrer, at det bliver lettere at vælge den billigste billet og i det hele taget, at takstsystemet bliver langt mere gennemskueligt.

Konkret indebærer reformen blandt andre følgende ændringer:

Takster

- To zonesystemer erstattes af ét fælles og de lokale takstområder nedlægges.
- Bus- og togpriser differentieres. Togbilletter bliver dyrere eller samme pris som busbilletter. Dette gælder dog ikke i NT, hvor der fortsat vil være ens priser for bus og tog, fordi NT selv står for den regionale togtrafik.
- Pendlerkort bliver et fælles produkt, som gælder til både bus- og togrejser. Der vil være enkelte afgrænsede afvigelse herfra.

Rejsekortet kan betale sig

- Der vil være et entydigt prishierarki for standardbilletter: Rejsekort er billigere eller lig med prisen på enkeltbilletter og mobilclippekort. Pendlerkort kan betale sig for daglige pendlere – og er billigere end rejsekort efter 15-20 månedlige returrejser på samme strækning.
- Selskaberne har fortsat mulighed for at udbyde afgrænsede, kommercielle produkter, som kan være billigere end standardbilletterne.

Harmoniserede og udvidede rabatter

- Off-peak rabatten, hvor der opnås 20 pct. rabat uden for myldretiden på rejsekort, udvides til at dække alle rejser inden for et trafikalselskabsområde.
- Mængderabat på rejsekort harmoniseres mellem trafikalselskaber og på tværs af bus og tog.
- Børnerabatter harmoniseres, og der indføres minimumsrabatter til pensionister.

En økonomisk neutral reform

Takst Vest er, ligesom Takst Sjælland, en provenuneutral reform. Det betyder, at kunderne i gennemsnit ikke får prisstigninger eller prisfald, og at det sikres,

at reformen samlet set ikke vil give anledning til nævneværdige udsving i trafikvirksomhedernes samlede provenu.

Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen sikrer i samarbejde med et eksternt konsulentfirma, at provenuneutraliteten overholdes; også efter at reformen er trådt i kraft og det realiserede provenu kan beregnes.

I lov om trafikelskaber er det angivet, at priserne i den kollektive trafik ikke må stige mere end pris- og lønudviklingen. Dette udmøntes ved, at der årligt udregnes et såkaldt "takstloft" for prisudviklingen. Takstloftet er i 2018 på 1,4 pct., og de vstdanske trafikvirksomheder indfører de tilladte prisstigninger samtidig med implementeringen af Takst Vest - med undtagelse af DSB og FynBus, der har valgt ikke at gennemføre prisstigninger. Reglerne vedrørende prisstigninger og takstloft er ikke påvirket af takstreformen.

Særligt berørte kundegrupper

Selvom seks trafikvirksomheder har haft til opgave at harmonisere forskellige rabat- og takstsystemer, er det lykkedes at sikre, at 89 pct. af kunderne vil opleve prisfald eller prisstigninger på højst 2 kr.

Konsekvenser pr. kundetype

- **Voksne:** Rejsekortet kan betale sig med mindre man er pendler, og off-peak rabatten udvides til at gælde for alle rejser inden for et trafikelskabsområde.
- **Unge:** Betalingen for at opnå ungdomsrabatter kræves ikke længere. Billigdage bortfalder, men med ungdomsrabat, mængderabat og off-peak rabat, kan næsten samme rabat opnås på rejsekort.
- **Pensionister:** Billigdage bortfalder, men med pensionistrabat, mængderabat og off-peak rabat, kan næsten samme rabat opnås på rejsekort. Pendlerkortrabat harmoniseres til minimum 25 pct. Det betyder, at pensionistpendlerkort som tidligere var prissat af trafikelskabet (dvs. inden for det lokale takstområde) stiger, og at pensionistpendlerkort som tidligere var til togtakst (dvs. krydsende et lokalt takstområde) falder.
- **Børn:** 50 pct. rabat på alle rejser.

Den gruppe, som får de største prisstigninger med Takst Vest, er rejsende i tog på rejsekort på korte rejser. Det skyldes, at netop disse rejser tidligere blev prissat efter bustakst, men nu prissættes efter togtakst.

Udestående i forhold til ungdomskort

Ungdomskortordningen er ikke påvirket af takstreformen. Det betyder, at ordningen efter Takst Vest-reformens implementering fortsat vil være knyttet til

de gamle lokale takstområder, selvom et væsentligt formål med reformen har været at nedlægge de lokale takstområder. Derfor arbejder ministeriet og Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen på, at præsentere et forslag til en tilpasning af ungdomskortordningen.

Lov om trafikskaber

Takst Vest og Takst Sjælland er stadfæstet i lov om trafikskaber, som træder i kraft 18. marts 2018.

Øst-vest-reform

De to takstreformer omfatter ikke øst-vest-trafikken. Dog har DSB valgt at sikre principperne blandt andet ved at afskaffe billigdage for at sikre, at rejsekortet som udgangspunkt er billigste alternativ.

DSB arbejder pt. på en reform af øst-vest trafikken.

Tabel 1: Oversigt med eksempler på uhensigtsmæssigheder, som bliver udbedret med Takst Vest

I dag	Eksempel	Efter 18. marts	Eksempel
Rejsekort kan være dyrere end en enkeltbillet eller klippekort.	En rejse fra Aarhus til Herning koster 147 kr. på rejsekort, men 140 kr. med en enkeltbillet.	Det kan som udgangspunkt altid betale sig at bruge rejsekort, medmindre der er specialtilbud.	En rejse fra Aarhus til Herning vil fremover koste 141 kr. på både rejsekort og enkeltbillet, og på rejsekort er der mulighed for at få mængderabat og off-peak rabat.
Rejser af samme længde kan koste vidt forskellig pris.	I dag koster det på rejsekort 44 kr. at rejse fire zoner med bus fra Solbjerg til Hovedgård. Fire zoner den anden vej til Aarhus koster derimod 35 kr.	Sammenlignelige rejser inden for et trafikskabs område koster det samme; dvs. at fire zoner tilbagelagt i bus koster det samme, uanset hvor man rejser. Og fire zoner i tog koster det samme, uanset hvor man rejser.	Fremover vil det koste 33 kr., uanset om man rejser fra Solbjerg til Hovedgård eller fra Solbjerg til Aarhus.
Rabatter på rejsekort varierer	Man får mængderabat på nogle rejser, men ikke på andre. Mellem Esbjerg og Kolding vil man ved 40 rejser på en måned få 55 pct. i rabat. Mellem Esbjerg og Vejen vil man ved samme antal rejser få 0 pct. i rabat.	Rabatterne ensrettes, så der altid er fire satser for mængderabat på rejsekort.	Fremover er der følgende rabatter på rejsekort ved rejser inden for en måned (personligt): 0 pct. ved 0-3 ture 10 pct. ved 4-15 ture 25 pct. ved 16-33 ture 40 pct. ved 34+ ture Rejser man uden for myldretiden, får man yderligere 20 pct. i rabat på rejsekort.
Pensionister kan ikke få rabat på rejsekort og pendlerkort i alle trafikskaber.	I dag giver Sydtrafik ikke pensionistrabat på rejsekortet, og DSB og Arriva giver ikke pensionistrabat på pendlerkort. Det betyder, at det fx koster 23 kr. at rejse fire zoner for en pensionist i Sydtrafik, fordi der ikke er pensionistrabat.	En minimumsrabat på 25 pct. indføres på rejsekort og pendlerkort for pensionister. Til gengæld forsvinder billigdage på togrejser. I stedet kan pensionister få yderligere rabatter ved at rejse uden for myldretiden..	Fremover koster fire zoner for en pensionist i Sydtrafik 22,50 kr. med minimumsrabatten på 25 pct. På højeste rabattrin er prisen 18 kr.
Man kan alene få rabat på rejser uden for myldretiden, hvis man rejser med rejsekort inden for lokale takstområder.	En rejse fra Solbjerg til Aarhus uden for myldretiden koster 28 kr. Fra Solbjerg til Hovedgård koster rejsen 44 kr., da man ikke får rabat uden for myldretiden. Begge rejser er på fire zoner.	Alle rejsekortrejser inden for et trafikskab udløser rabat uden for myldretiden. For studerende og pensionister gælder det også rejser på tværs af trafikskaber.	En rejse fra Solbjerg til Aarhus eller Hovedgård vil koste det samme uden for myldretiden, nemlig 26,40 kr.
Som ung og studerende skal man betale for et DSB Ung eller Arriva Ung kort, førend man kan få 25 pct. rabat på togrejser.	Hvis man ikke har et DSB Ung eller Arriva Ung kort koster det 244 kr. at rejse fra Odense til Aarhus en fredag aften.	Det er ikke længere nødvendigt / muligt at købe DSB Ung eller Arriva Ung kort for at få adgang til rabat. Alle unge og studerende får fast 25 pct. rabat på togrejser. Til gengæld forsvinder billigdage på togrejser. I stedet kan man som ung og studerende få yderligere rabatter ved at rejse uden for myldretiden.	Fremover kan man som ung eller studerende rejse fra Odense til Aarhus for ca. 150 kr. en fredag aften efter kl. 18 på rejsekort – uden et DSB Ung eller Arriva Ung kort.